

Ann Thuvander
Enheten för Hälsoskydd

Stockholms läns landsting
Finansroteln
Box 22550
104 22 Stockholm

Angående elektromagnetiska fält och elkänslighet

Socialstyrelsen har av Stockholms läns landsting uppmanats lämna synpunkter på några frågeställningar som berör strålning från elektromagnetiska fält och elkänslighet.

Kunskapsläget

Socialstyrelsens bedömning är att området elektromagnetiska fält är tämligen väl beforskat. Flera internationella och nationella expertgrupper har utrett frågan och kommit till slutsatsen att den sammanvägda forskningen inte visar på några negativa effekter på människors hälsa. Ett undantag är elektromagnetisk strålning från högspänningsledningar, där epidemiologiska studier tyder på att barn som är bosatta i närheten av kraftledningsgator har en liten överrisk för att utveckla leukemi.

Socialstyrelsen följer den vetenskapliga utvecklingen inom området. Vi gör emellertid inga egna bedömningar av vetenskapliga studier utan baserar våra ställningstaganden på Statens Strålskyddsinstitutets (SSI:s) utredningar.

Informationsfrågor

Det finns ett mycket stort behov av information till olika målgrupper – såväl miljö- och hälsoskyddsinspektörer, läkare som allmänhet. Ansvaret för detta ligger bland de statliga myndigheterna främst på SSI. Socialstyrelsen genomför under 2004 en informationsinsats riktad till miljö- och hälsoskyddsinspektörer, som ju är de som huvudsakligen får hantera frågor från allmänheten. Även statliga myndigheter får många frågor från allmänheten.

Socialstyrelsen har tillsammans med övriga berörda myndigheter utarbetat broschyren ”Strålning från mobiltelesystem” (bifogas).

Åtgärder för att minimera exponering i enlighet med försiktighetsprincipen

De frågor Socialstyrelsen yttrat sig i kan delas upp i två grupper. Dels rör det exponering för lågfrekvent elektriska och magnetiska fält från högspänningsledningar och annan elektrisk utrustning, dels exponering för radiofrekvent strålning från mobilbasstationer.

Lågfrekventa elektriska och magnetiska fält

För dessa fält finns en indikation på att exponering framför allt över 0.4 μ T skulle kunna vara förenad med risk för leukemi hos barn. Svenska myndig-

heter tillämpar sedan tidigare i denna fråga en försiktighetsprincip som innebär att man så långt det är tekniskt och ekonomiskt möjligt bör undvika att utsätta människor för förhöjd påverkan från magnetfält. Se vidare bilagd broschyr (Low-frequency electrical and magnetic fields: the precautionary principle for national authorities).

Mobilbasstationer

Beträffande strålning från mobilbasstationer och tillämpning av försiktighetsprincipen har Socialstyrelsen yttrat följande som svar på en förfrågan från Sunne kommun:

”Försiktighetsprincipen i miljöbalken (2 kap. §3) säger att en verksamhet ska ... ”iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet på människors hälsa eller miljö”. ”Dessa försiktighetsmått skall vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljö”. Socialstyrelsen anser att det inte finns skäl att anta att mobilbasstationer kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa. Socialstyrelsen anser därför att försiktighetsprincipen, som den är formulerad i miljöbalken, inte är tillämplig på mobilbasstationer.”

Yttrandet i sin helhet återfinns under

<http://www.sos.se/NT/Halsosky/basstat.htm>

Miljöbalkens tillämpning i förhållande till mobilbasstationer framgår också av Socialstyrelsens meddelandeblad, se länk

http://www.sos.se/plus/dokinfo.asp?valPubl_id=2002-1-5

Åtgärder för att uppnå tillgänglighet

Socialstyrelsen har stor förståelse för de patienter som förknippar sina besvär och symptom till elektricitet. De upplever ofta att stödet från samhället är mycket otillräckligt. Socialstyrelsen har givit ut allmänna råd där bemötandet av patienter som förknippar sina besvär till elektricitet behandlas, se länk

http://www.sos.se/sosfs/1998_3/1998_3.htm?valURL=http://www.sos.se/sosfs/1998_3/1998_3.htm

Enligt Socialstyrelsens bedömning finns det inte stöd vare sig i hälso- och sjukvårdslagen eller i miljöbalken för att kräva en miljö fri från elektromagnetisk strålning. Samtidigt kan t. ex. inrättandet av strålningsfria zoner

inom sjukvården vara ett sätt att tillgodose patientens behov av trygghet i vården.

Beslut i detta ärende har fattats av enhetschef Ann Thuvander. I den slutliga handläggningen har deltagit t.f. avdelningschefen Leif Näfver och t.f. avdelningschefen Per-Anders Suneson.

På Socialstyrelsens vägnar

Ann Thuvander